

INLEIDING	7
HOOFDSTUK 1. ZORGETHIEK	19
1. Ethiek van de zorg en zorgethiek	20
2. Relatie als centraal punt	22
3. Wederkerigheid en asymmetrie	27
4. De zorg voor het alledaagse leven	30
5. De organisatorische en politieke context van goede zorg	31
6. Groeien in zorgethisch handelen en de rol van een zorgethisch coach	34
7. De competentie zorgethisch handelen	35
Ervaringsprikkel	38
HOOFDSTUK 2. DE ZORGETHISCHE DEELCOMPETENTIE ZIEN	41
1. De ander zien staan	41
2. Kenmerken van en voorwaarden voor zorgethisch kijken	45
3. Zien en afstemmen	49
4. Een voorbeeld van zorgethisch kijken: het kijkraam au, kou, help	52
Ervaringsprikkel	54
HOOFDSTUK 3. DE ZORGETHISCHE DEELCOMPETENTIE WETEN	57
1. Weten vanuit zorgethisch perspectief	57
2. De relatie met de zorgontvanger als bron van kennis	59
3. Het grote maar relatieve belang van objectieve kennis voor het zorgethisch handelen	63
4. De ontwikkeling van de zorgethische competentie weten	66
5. Van zien naar weten en doen: zorgethisch klinisch redeneren	68
Ervaringsprikkel	73
HOOFDSTUK 4. DE ZORGETHISCHE DEELCOMPETENTIE REFLECTEREN	77
1. Wat is reflectie?	77
2. Belang van reflectie voor het zorgethisch handelen	79
3. De relatie als thema van reflectie	81
4. Andere thema's voor reflectie	85
Reflecteren over zichzelf als zorgverlener	86
Reflecteren over waarden die niet tegelijkertijd behartigd kunnen worden	89
Reflecteren over het toepassen van wetenschappelijke kennis, protocollen en regels	90
Reflecteren over minder dan optimale zorg	93
Reflectie als onderhoudsbeurt	93
5. Hoe reflecteren	94
Alleen of samen	94
De plaats van de zorgontvanger in de reflectie	95
6. De vrucht van reflectie	97
Ervaringsprikkel	99
HOOFDSTUK 5. DE ZORGETHISCHE DEELCOMPETENTIE DOEN	101
1. De kern van het zorgethisch handelen	101
2. De persoon laten primeren	102
3. Handelen in afstemming	105
4. De zorgethische inbedding van het technisch handelen	106
5. Doen en laten, en de tragiek in de zorg	108
6. Doen in relatie met andere deelcompetenties	110
Ervaringsprikkel	110
HOOFDSTUK 6. DE DEELCOMPETENTIE ZORGETHISCH ZIJN	113
1. De deelcompetentie zorgethisch zijn als grond	113
2. Raakbaarheid	117
3. Zich verbinden	121
4. Ruimte om de eigen behoeften naar de achtergrond te verplaatsen	123

5. De zorg voor het ethisch zijn of: zorgethische groei bevorderen	127
6. Zorgethische competenties en 'middelmatigheid'	130
Ervaringsprikkel	132
TER UITLEIDING	133
LITERATUURLIJST	135
DANKWOORD	141
EINDNOTEN	142